

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

Begroting 2025

Meerjarenraming 2026 – 2028

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Programmaplan	4
2.1	Ingebrachte taken omgevingsdienst	4
2.2	Themagerichte opgaves/specifieke aspecten	4
2.2.1	Koersplan 2024	4
2.2.2	Versterking VTH-stelsel	5
2.2.3	Samenwerking omgevingsdiensten in Zuid-Holland	5
2.2.4	Bodemplatform	6
2.2.5	Actualisatie milieuvergunningen	6
2.2.6	Water en Groen	6
2.2.7	Duurzaamheidsprogramma en energiebesparing	6
2.2.8	Ondermijning en bestrijding milieucriminaliteit	7
2.2.9	Risicogestuurd toezicht	7
3	Begroting	9
3.1	Toelichting op de begroting 2025	10
3.1.1	Vergelijking begroting 2025 met 2024	10
3.1.2	Bijdragen deelnemers	10
3.1.3	Tariefberekening 2025	11
4	Paragrafen	12
4.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	12
4.2	Bedrijfsvoering	12
4.2.1	Personeel en organisatie	12
4.2.2	Inclusie	12
4.2.3	Duurzaamheid	13
4.2.4	Inkoop en aanbesteding	13
4.2.5	Informatisering en automatisering	14
4.2.6	Informatiebeveiliging en bescherming persoonsgegevens	14
4.3	Openbaarheid	14
4.4	Onderhoud kapitaalgoederen	14
5	Besluit Algemeen Bestuur	16
6	Kaders taakuitvoering	18
6.1	Algemene kaders	18
6.2	Kaders primaire taakuitvoering	18
6.3	Doorontwikkeling kaders	19
7	Bijlagen	20
7.1	Kostenverdeelstaat	20
7.1.1	Personeel	20
7.1.2	Kapitaallasten (afschrijvingen)	20
7.1.3	Materiële lasten	20
7.1.4	Baten	21
7.1.5	Mutatie reserves	21
7.2	Meerjarenbegroting 2025-2028	22
7.3	Geprognosticeerde balans per ultimo van het jaar	23
7.4	BBV-informatie	24
7.4.1	Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld	24
7.4.2	Beleidsindicatoren bestuur en ondersteuning	24
7.4.3	Financiële kengetalen	24
7.5	Informatie voor verbonden partijen	25
7.6	Werkvolume in uren en tariefopbouw	27

1 Inleiding

We zijn net onderweg in 2024 en voor u ligt de Ontwerp begroting voor 2025 ter besluitvorming. Doordat de begroting nu al opgesteld wordt, is veel nog niet bekend. Wat doen de loonkosten in verband met CAO stijgingen, wat is de inflatie en wat doet de rente? Daarom begroten we met de nodige voorzichtigheid en tegelijkertijd zo realistisch mogelijk op basis van de kaderbrief die we van onze deelnemers ontvangen en de Macro Economische Verkenning (MEV).

Op hoofdlijnen is deze begroting in lijn met de begrotingen van de afgelopen jaren. We voeren de brede milieutaken uit voor onze deelnemers waarmee we bijdragen aan een veilige, schone en duurzame leefomgeving. De focus ligt dan ook op het leveren van onze vertrouwde diensten op het gebied van bodem, water, lucht, geluid, vergunningverlening, toezicht en handhaving. Dat doen we met passie en betrokkenheid bij onze samenleving.

We werken hard aan een robuuster en slagvaardiger VTH-stelsel zodat we gesteld staan voor de uitdagingen van de onze deelnemers hebben meer behoefte aan onze kennis en kunde om de vele complexe opgaven waar zij voor staan te realiseren. Dat betekent veel voor de ODH. Om op alle ontwikkelingen te kunnen inspelen, hebben we het Koersplan 2024 -2028. Deze begroting biedt ruimte voor de 1% innovatiebudget zoals is afgesproken in het Interbestuurlijk Programma VTH-stelsel (IBP VTH). Op dit punt voldoen we daarmee aan het IBP. Ten aanzien van het opleidingsbudget heeft het dagelijks bestuur op 28 maart besloten dat nader te bespreken in 2025 en te onderzoeken of dat daadwerkelijk noodzakelijk is om de gewenste kwaliteit te borgen. In deze concept begroting is de ophoging naar 3% nog niet verwerkt en houden het percentage op het CAO niveau van 2,3%.

We zitten volop in de doorontwikkeling van onze omgevingsdienst. Dat doen we langs vijf thema's: informatievoorziening en data, kennis en expertise, advies, samenwerking en organisatieontwikkeling. We kijken met belangstelling uit naar uw reactie op de begroting en we rekenen op weer een goed jaar in onze samenwerking. Samen blijven we werken aan een veilig, duurzaam en natuur-inclusief Haaglanden.

Mr. Christiaan van der Kamp
Secretaris

Michiel R. Ferwerda Msc.
Voorzitter

2 Programmaplan

Het programmaplan beschrijft ons takenpakket en daarna de themagerichte opgaves/specifieke aspecten. In het hoofdstuk Begroting gaan we in op de financiën. ODH kent een programmabegroting die bestaat uit 2 programma's: Toetsing & Vergunningverlening en Toezicht & Handhaving. In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen toegelicht welke elementen bepalend zijn voor de begroting zoals deze in de opvolgende hoofdstukken is uitgewerkt.

2.1 Ingebrachte taken omgevingsdienst

Wij verzorgen vergunningverlening, toezicht en handhaving van milieutaken (VTH) in opdracht van de provincie en de negen Haaglandengemeenten. Onze visie daarbij is dat wij streven om de expert te zijn op het brede milieuveld zodat we onze deelnemers kunnen ondersteunen bij het realiseren van hun doelstellingen. Van oudsher hebben we dat onderverdeeld in drie pakketten. Het gaat om de volgende takenpakketten:

1. Basistakenpakket: de taken zoals vastgelegd in artikel 7.1 van het besluit tot wijziging van het Besluit Omgevingsrecht (verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving);
2. Basistakenpakket Plus: de taken uit het basistakenpakket (pakket 1) aangevuld met overige wettelijke milieutaken van gemeenten en provincie. Hierbij kan onder andere worden gedacht aan de provinciale wettelijke taken op het gebied van de Waterwet (bodemenergiesystemen) of de Wet natuurbescherming of gemeentelijke taken op het aspect Wet geluidhinder. Ook het toezicht op energielabel C-verplichting voor gemeenten die deze taak overgedragen hebben aan de ODH valt hieronder.
3. Pakket Milieu en RO: het basistakenpakket Plus (pakket 2) aangevuld met de milieu-inbreng in ruimtelijke plannen en milieu gerelateerde programmataken. Voorbeelden hiervan zijn de advisering en toetsing op milieu aspecten (waaronder geluid, lucht, omgevingsveiligheid) in ruimtelijke plannen of voor bouwobjecten. In dit pakket vallen ook activiteiten in het kader van bijvoorbeeld de APV (evenementen of andersoortige werkzaamheden).

De pakketten zijn zodanig samengesteld dat elke deelnemer vanuit een eigen perspectief een keuze kan samenstellen. Inbreng van het Basistakenpakket is wettelijk verplicht. Alle opdrachtgevers hebben het Basistakenpakket Plus bij de ODH ondergebracht, waarbij de omvang van het Pluspakket per opdrachtgever kan verschillen. Enkele gemeenten laten ook elementen uit pakket 3 door de ODH uitvoeren.

De achterliggende jaren is er een toename te zien van het aantal taken uit pakket 2 en 3 dat bij de ODH wordt ondergebracht. Verwacht wordt dat deze trend zich doorzet bij invoering van de Omgevingswet. Daarbij is van belang dat wij steeds vaker zullen worden gevraagd om advies te geven over bijvoorbeeld een Omgevingsvisie of Omgevingsplan. Een vroegtijdige inbreng van milieu aspecten in de planvorming komt de kwaliteit van de leefomgeving ten goede en reduceert de kans op vermijdbare knelpunten (overlast of risico's) zodra een plan is gerealiseerd.

2.2 Themagerichte opgaves/specifieke aspecten

De kern van de begroting wordt gevormd door het ingebrachte takenpakket. De omvang en aard van deze taken leiden tot een outputraming, waarbij de te leveren producten maal hun productprijs leidt tot een geraamd kostenniveau. Deze kern van de begroting wordt aangevuld met specifieke aspecten die zich in een begrotingsjaar (kunnen) voordoen. Navolgend worden enkele van die aspecten kort toegelicht.

2.2.1 Koersplan 2024

De Omgevingsdienst Haaglanden bestaat inmiddels 10 jaar en we hebben ons in die 10 jaar ontwikkeld tot een professionele en betrouwbare partner voor onze deelnemers. De dienst bereidt zich nu voor op aanpassingen die nodig zijn om ook in een veranderende (leef)omgeving robuust, weerbaar maar ook wendbaar te zijn. In het Koersplan 2024-2028 zijn de uitgangspunten opgenomen hoe te komen tot een toekomstbestendige omgevingsdienst. Het is onze taak om ook gereed te zijn voor uw toekomstige opdrachten en uw wensen op het brede milieuveld. Het Koersplan is onze strategie en uitvoeringsrichting voor de komende jaren. De ontwikkelingen van de ODH zijn onder te brengen in 5 thema's:

1. Informatie- en datahuishouding: een kwalitatieve informatievoorziening is cruciaal voor ODH en voor de deelnemers, nu en in de toekomst. Een soepel functionerende informatie- en datahuishouding vormt de basis om gerichte uitvoering te geven aan VTH-taken, professionele integrale advisering, besluitvorming, gegevensverwerking, archivering, analyses en rapportages. De informatievoorziening en datahuishouding zijn – in samenhang met onze expertise – fundamenteel voor de positie van ODH richting provincie en gemeenten.
2. Kennis en kunde: vakkennis alleen is niet voldoende om alle opgaven het hoofd te bieden. Expertise is nodig. Dat is de combinatie van vakkennis, kunde, vaardigheden, ervaring en de integrale toepassing daarvan, met oog voor ieders belang. Het is essentieel om complexe problemen te analyseren en op te lossen en om betrouwbare beslissingen te nemen en te adviseren richting provincie en gemeenten.
3. Strategisch adviseur: met onze expertise denken we met de deelnemer mee als adviseur “aan de voorkant” bij het opstellen van regels, beleidsontwikkeling, plannen, projecten, opdrachten en uitdagingen. Structurele project- en adviescapaciteit is daarom nodig om blijvend en vaker kennis te delen en ondersteuning te bieden.
4. Regionale en landelijke samenwerking: de samenwerking van de vijf diensten binnen Zuid-Holland blijft zich uitbreiden op zowel inhoudelijke thema's als op bedrijfsvoering. De landelijke ontwikkelingen van het Interbestuurlijk Programma VTH zullen ook na afronding van het programma doorwerking hebben en ingebed worden in het VTH-stelsel.
5. Randvoorwaarden eigen organisatie: bovenstaande ontwikkelingen vragen van ODH om een doorontwikkeling van optimaliseren van de werkprocessen, versterking in samenwerking en de communicatie onderling en met de opdrachtgevers. Om personeel te werven en te behouden willen we een aantrekkelijk werkgever zijn. Daarnaast is het nodig om een projectorganisatie op te zetten en eigen verduurzaming te vergroten.

2.2.2 Versterking VTH-stelsel

Landelijk worden meerdere initiatieven ontwikkeld om te komen tot een versterking van de VTH-taakuitvoering. Onderdeel daarvan is het toewerken naar omgevingsdiensten die door het uitvoeren van een breed en specialistisch takenpakket voldoende robuust zijn en binnen afgesproken kaders relatief autonoom hun werk kunnen uitvoeren. Dit draagt bij aan een betere borging van de kwaliteit van onze leefomgeving. Deze initiatieven kunnen lopende 2024 leiden tot aanbevelingen tot het versterken van de OD's en daarmee ook van onze dienst. Voor zover mogelijk zal deze ontwikkeling worden meegenomen in het proces van ons nieuwe koersplan (zie 2.2.1).

In het IBP is afgesproken dat alle omgevingsdiensten voldoende robuust moeten zijn. Daarvoor zijn criteria opgenomen waar een omgevingsdienst aan moet voldoen. Op hoofdlijnen zijn we voldoende robuust maar op twee criteria voldoen we niet aan de criteria. Dat betreft een verplichte norm van 3% van de personeelsbegroting als opleidingsbudget. Deze verhoging is onderdeel van het versterken van omgevingsdiensten zodat zij tijd en ruimte hebben om als organisatie te groeien op het gebied van kennis en expertise. In 2025 onderzoeken en onderbouwen we wat nodig is om de beoogde kwaliteit te borgen. Voorsnog hanteren we de norm van 2,3% van de loonsom. De ODH is, zoals alle omgevingsdiensten in 2024 toegetreden tot de Omgevingsdienst Academie voor opleidingen en trainingen.

Het tweede criteria waaraan we niet voldoen is het hebben van een innovatiebudget van 1%. Dat is in deze begroting opgenomen. Met de vijf Zuid-Hollandse omgevingsdiensten hebben we afgesproken dat we met elkaar een plan van aanpak ontwikkelen om dit geld zo effectief mogelijk te benutten. Met name op informatievoorziening en data zijn nog grote stappen te zetten die we beter samen kunnen doen.

2.2.3 Samenwerking omgevingsdiensten in Zuid-Holland

Samen met de vier overige omgevingsdiensten in Zuid-Holland hebben we als doel dat de leefomgeving veilig en duurzaam is. Natuurlijk reikt onze polsstok niet verder dan de vergunningverlening en het toezicht houden op de activiteiten die plaatsvinden. En indien nodig het inzetten van onze handhavingsinstrumenten. Steeds vaker geven we ook adviezen of staan we onze deelnemers bij. Zoals bij het realiseren van hun duurzaamheidsdoelstellingen. Om ook in de toekomst een betekenisvolle rol te kunnen blijven spelen en gesteld te staan voor nieuwe uitdagingen hebben we besloten tot een intensieve en strategische samenwerking. De afgelopen twee jaar heeft dat geleid tot het opzetten van succesvolle projecten. We hebben veel van elkaar geleerd en we zijn tot inzicht gekomen dat we meer willen. Om de samenwerking succesvol en met impact te laten verlopen is er gewerkt aan een visie en een strategie. Op basis van de deze visie en de daaraan gekoppelde strategie zijn we in staat om te beoordelen waarop we willen samenwerken en hoe we dat vorm geven. Dat reikt daarmee verder dan projecten en vraagt om ruimte voor samenwerking in onze organisaties. We zijn blij met de betrokkenheid van de provincie Zuid-Holland op dit gebied. Het is goed dat zij die betrokkenheid blijft inzetten met mensen en middelen.

2.2.4 Bodemplatform

Binnen Haaglanden is een bodemoverleg ingesteld waaraan behoudens de ODH zowel gemeenten als de provincie deelnemen. Dit overleg draagt bij aan het bespreekbaar maken van aandachtspunten rond de beleidsontwikkeling en uitvoering van bodemtaken. Verwacht mag worden dat in het licht van de groeiende aandacht voor de kwaliteit van onze bodem en ondergrond dit overleg komende jaren zal verbreden van bodemverontreiniging naar andere bodem aspecten (inclusief grondwater).

2.2.5 Actualisatie milieuvergunningen

Voor een goede borging van de omgevingskwaliteit en de naleving van regelgeving is het van belang dat milieuvergunningen actueel zijn als het gaat om gezondheid, natuurwaarden en duurzaamheid en dat zij zijn gebaseerd op actuele wet- en regelgeving en normstelling. Te denken valt aan het voortschrijdend inzicht in potentieel gevaarlijke stoffen als ZZS of opgaves in het klimaat of duurzaamheid. Mede vanwege de maatschappelijke onrust over bedrijven als Tata en Chemours zal de aandacht naar verwachting toenemen voor een breder scala aan mogelijke bedrijfsrisico's. Dit kan ertoe leiden dat in Nederland, maar wellicht ook op regionale schaal, nagedacht gaat worden om "scherper te vergunnen", dat wil zeggen enigszins strenger dan louter de vastgestelde normering. Om de impact vanuit bedrijvigheid op de leefomgeving niet groter te laten zijn dan nodig is, dienen milieuvergunningen periodiek te worden geactualiseerd aan de hand van best beschikbare technieken.

2.2.6 Water en Groen

Europese regelgeving werkt van tijd tot tijd door in de regionale taakuitvoering. De achterliggende jaren is dat zichtbaar geworden voor het (provinciale) groene werkveld. Economische activiteiten worden daarbij meer dan eens geconfronteerd met complexe uitdagingen op het vlak van stikstof of van soortenbescherming. Verwacht mag worden dat deze uitdagingen niet op korte termijn zullen verdwijnen. In de aankomende periode zal tevens een groeiende aandacht optreden om ons grondwater te beschermen. De vraag om de kwaliteit van onze leefomgeving te borgen in het spanningsveld van een intensivering van economische activiteiten (wonen, werken, bewegen) zal zich in toenemende mate gaan voordoen en zal ons nopen om te komen met meer integrale oplossingen. Dit zijn uitdagingen waarin ODH haar kennis, kunde en ervaring goed kan inzetten ten behoeve van het bredere belang.

2.2.7 Duurzaamheidsprogramma en energiebesparing

Duurzaamheid komt steeds hoger op politieke en bestuurlijke agenda's te staan zowel op internationaal, landelijk, provinciaal als lokaal niveau. Het Duurzaamheidsprogramma 2023-2026 bevat een verzameling van projecten, activiteiten en producten die er op gericht zijn om gemeenten en de provincie te ondersteunen bij het realiseren van hun duurzaamheidsambities. Thema's die in het Duurzaamheidsprogramma behandeld worden zijn: energie, natuur & biodiversiteit en circulaire economie.

Naast het Programma Duurzaamheid is in deze begroting een aantal wettelijke taken op het gebied van duurzaamheid standaard opgenomen in de begroting:

- a. Toezicht op de informatieplicht, onderzoeksplicht en energiebesparingsplicht. De informatie- en energiebesparingsplicht geldt voor bedrijven en instellingen die meer dan 50.000 kWh elektriciteit en of meer dan 25.000 m³ aardgas verbruiken. De onderzoeksplicht geldt voor aangewezen activiteiten waarbij meer dan 10 miljoen kWh elektriciteit en of meer dan 170.000 m³ aardgas wordt verbruikt.
- b. Controle duurzaamheid: in 2024 zullen de geplande controles duurzaamheid bestaan uit het inventariseren van energieverbruik, te treffen verplichte maatregelen (besparingspotentieel) en advisering over overige duurzaamheidsmaatregelen. Tevens vindt er monitoring van de voortgang op het gebied van duurzaamheid (energie en vervoersmanagement) bij de bezochte bedrijven plaats.
- c. Bedrijven en instellingen met een hoog energieverbruik dienen zich te melden bij het e-loket van de RvO in het kader van informatieplicht. In uiterlijk 1 december 2023 moesten alle inrichtingen die onder informatieplicht vallen wederom een melding informatieplicht indienen (2e ronde). De informatie die wordt aangeleverd is mede bepalend voor het plannen en uitvoeren voor duurzaamheidstoezicht, hierbij wordt ook het niet voldoen aan informatieplicht als aanleiding voor een controle duurzaamheid gebruikt. In 2024 zal een start worden gemaakt met het beoordelen van onderzoeken energiebesparingsplicht voor de zeer grote energiegebruikers. Dit zijn bedrijven/instellingen waar meer dan 10 miljoen kWh elektra en/of meer dan 170.000 m³ aardgas wordt

verbruikt. In Haaglanden zijn circa 1300 bedrijven/instellingen die aan de onderzoeksplicht moeten voldoen. Het grootste deel van deze locaties betreffen glastuinbouwbedrijven.

- d. Toezicht energielabel C kantoorgebouwen is een taak die voortvloeit uit het bouwbesluit 2012. Kantoorgebouwen met oppervlakte >100 m² moeten per 1 januari 2023 beschikken over minimaal energielabel C. De ODH voert voor zeven gemeenten in de regio Haaglanden toezicht uit op het gebied van energielabel C. Hierbij wordt zoveel mogelijk de uitvoering gecombineerd met andere toezichtactiviteiten op het gebied van duurzaamheid.

2.2.8 Ondermijning en bestrijding milieucriminaliteit

Een van de speerpunten van het Interbestuurlijke Programma ter versterking van de VTH-taakuitvoering (IBP) is betere informatie-uitwisseling en de aanpak van milieucriminaliteit. Voorbeelden van milieucriminaliteit zijn: mestfraude, de aantasting onze waterkwaliteit door o.a. illegale lozingen en mestdepositie, afvalbranden, verontreiniging van lucht/water/bodem en aantasting van de gezondheid door de (chemische) industrie. Het zijn misdrijven die zorgen voor structurele aantasting van onze gezondheid en leefomgeving, waarbij jaarlijks miljarden euro's aan schade ontstaat. Milieucriminaliteit is een belangrijk en urgent probleem dat door samenwerking van alle partijen in de keten aangepakt moet worden. De ODH is onderdeel van die keten. De inzet van de ODH vindt plaats in regionaal verband in de vorm van gericht ketentoezicht en daarnaast wordt op lokaal niveau inzet gepleegd door deelname aan integrale handhavingsacties.

2.2.9 Risicogestuurd toezicht

De probleemanalyse en prioriteitenstelling 2021-2024 legt een regionaal uitvoeringskader vast waarbij ook ruimte is voor lokale en landelijke prioriteiten. Met de probleemanalyse wordt een risico gerichte inzet van de beschikbare

1. Complexe bedrijven	<ul style="list-style-type: none"> • Bedrijven met buitengewoon milieubezwarende/risicovolle bedrijfsactiviteiten • Interne en gemeentelijke inbreng • Aanpak: Reguliere wm controles
2. Basisniveau integraal toezicht	<ul style="list-style-type: none"> • toezicht per activiteitsgroep • Categorie 2 en 3 bedrijven die het langst niet zijn gecontroleerd • Aanpak: Reguliere wm controles
3. Integraal toezicht door prioritering	<ul style="list-style-type: none"> • Potentiële calamiteit milieu per activiteitsgroep geeft risicoscore • Tweejaarlijks naleefgedrag van de activiteitsgroep • Aanpak: Reguliere wm controles
4. Thematisch en projectgericht toezicht o.b.v. data-analyse	<ul style="list-style-type: none"> • Onderwerpen waar gericht naar wordt gekeken: type overtreding, gedrag ondernemers, specifieke kenmerken of verplichtingen, duurzaamheid • Per onderdeel een geschikte aanpak (o.a. preventie)
5. Bestuurlijke en maatschappelijke prioriteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Specifieke onderwerpen waar extra inzet gewenst is door gemeenten • Bijvoorbeeld bij veranderde wetgeving, gebiedsveranderingen, veranderingen in het veld, lokale prioriteiten en het behalen van milieu doelen

capaciteit gerealiseerd, waarbij het de bedoeling is dat dezelfde soort bedrijven in de hele regio onderworpen worden aan hetzelfde toezichtregime.

In 2024 wordt er gewerkt aan een nieuwe probleemanalyse en prioriteitenstelling waarbij aangehaakt wordt op landelijke ontwikkelingen vanuit het IPB en de doelstellingen vanuit het Koersplan

3 Begroting

Eind 2023 is tussen werkgevers- en werknemersorganisaties een nieuwe cao SGO voor 2024 overeengekomen. De in de Macro Economische Verkenning van september 2023 opgenomen indices voor lonen en prijzen hebben als uitgangspunt gediend voor de begroting 2025.

In de nieuwe cao SGO 2024, die een looptijd heeft van 1 januari 2024 tot en met 31 maart 2025, is een loonstijging per 1 januari 2024 opgenomen van 4,75% en een loonstijging per 1 oktober 2024 van 1,25%. De gemiddelde loonstijging bedraagt 5,08%. Daar staat tegenover dat de werkgeverlasten in 2024 als gevolg van de verlaging van onder andere de pensioenpremies 0,88% lager uitvallen, waardoor per saldo sprake is van een stijging van de loonsom met 4,2%.

De volgende aanpassingen zijn doorgevoerd:

- De loonindex 2024 is als gevolg van de nieuwe cao SGO aangepast van 3,3% naar 4,2% en prijsindex op basis van de MEV van september 2023 van 2,6% naar 3,8%;
- Voor 2025 is een loonindex toegepast van 5,3% (loonvoet sector overheid) en een prijsindex van 2,6% (consumentenprijsindexcijfer).

In het kader van de versterking van het IBP-VTH-stelsel zijn kritische prestatie-indicatoren vastgesteld die de robuustheid van de omgevingsdiensten moeten versterken. Gesteld is onder andere de opleidingskosten vast te stellen op 3% van de loonsom en een innovatiebudget op te nemen van 1% van de begrotingsomvang. De ODH heeft een eerste stap gezet door het begroten van een innovatiebudget van € 302.000, is in de voorliggende begroting verwerkt.

In het IBP is afgesproken dat we streven naar versterking van het VTH-stelsel en met name de Omgevingsdiensten vervullen daar een belangrijke rol in. Van hen wordt geacht te werken aan hun vermogen om complexe opgaven van de toekomst op te kunnen pakken. Dat vraagt om investeringen in mensen en middelen gericht op het uitwisselen en delen van kennis en expertise. In aanloop naar dat moment zullen de Omgevingsdiensten onder regie van Omgevingsdienst.NL hiermee in 2024 starten. De afspraak is dat alle omgevingsdiensten daaraan meedoen zodat de kwaliteit en afname van de opleidingen gewaarborgd is.

De dienst heeft de opstartfase en daarmee samenhangende existentiële vraagstukken achter zich gelaten en richt zich bij de doorontwikkeling ook op innovatie. In alle afdelingen van de organisatie worden projecten opgezet die deze ambitie uitwerken. Uiteraard in samenloop met de landelijke ontwikkelingen zoals de Omgevingswet, het IBP VTH en met nadruk ook in regionale samenwerking met de vijf omgevingsdiensten van Zuid-Holland. De innovatieagenda van ODH wordt samengesteld uit nieuwe initiatieven, samen met de al lopende innovatieve projecten.

De staatssecretaris van I&W verlangt van de Omgevingsdiensten dat zij uiterlijk op 1 april 2026 op het beoogde niveau staan zoals beschreven in het IBP-VTH.

De lasten stijgen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2024 met 7,08%.

De begroting is meerjarig in evenwicht. In bijlage 6.1 is een kostenverdeelstaat opgenomen. De overhead is verdeeld op basis van het aantal productieve Fte's. In bijlage 6.2 is meerjarenraming 2025-2028 naar hoofdkostensoort opgenomen.

Tabel 1 Begroting 2025

Bedragen * € 1.000

Totaal baten en lasten per programma	Realisatie	Vastgestelde	Gewijzigde	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2023	begroting 2024	begroting 2024	2025	2026	2027	2028
1 Toetsing en Vergunningverlening	11.104	9.151	9.585	10.080	10.601	11.149	11.725
2 Toezicht en Handhaving	8.272	7.631	7.967	8.382	8.818	9.277	9.761
Totaal programma's	19.376	16.781	17.553	18.462	19.419	20.426	21.486
3 Bedrijfsvoering (overhead)	13.208	11.273	11.082	11.851	12.359	12.891	13.448
Totaal lasten	32.584	28.054	28.635	30.313	31.778	33.317	34.934
4 Algemene dekkingsmiddelen	-32.848	-28.258	-28.840	-30.529	-32.005	-33.556	-35.186
Totaal baten	-32.848	-28.258	-28.840	-30.529	-32.005	-33.556	-35.186
Saldo van baten en lasten	-264	-204	-205	-216	-228	-240	-253
5 Mutatie reserves	-633	204	205	216	228	240	253
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserve	-633	204	205	216	228	240	253
Gerealiseerd/Geraamd resultaat	-897	0	-0	-0	-0	-0	0

3.1 Toelichting op de begroting 2025

3.1.1 Vergelijking begroting 2025 met 2024

De totale lastenstijging in 2025 ten opzichte van vastgestelde begroting 2024 bedraagt 7,08% (zie tabel 2).

Tabel 2 Totale lastenstijging in 2025 t.o.v. 2024

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Vastgestelde begroting 2024	Indexering 2024	Intensivering 2025	Basis ontwerp begroting 2025	Loon-index 0,053	Materiële index 0	Basis begroting na indexatie 2025	IPB VTH opleiding en innovatie	Ontwerp begroting 2025	Stijging in %
Loonsom	22.825	238	179	23.242	1.226	-	24.467	263	24.730	
Opleidingskosten	523	9	-	532	28	-	560	-	560	
Storting in reserve	204	2	-	205	11	-	216	-	216	
	23.551	249	179	23.979	1.265	-	25.244	263	25.506	
Materiële lasten	4.707	59	91	4.857	-	126	4.983	40	5.023	
Totaal lasten	28.258	308	270	28.836	1.265	126	30.227	302	30.529	2.001 7,08

3.1.2 Bijdragen deelnemers

Tabel 3 Overzicht deelnemersbijdragen

De deelnemersbijdrage stijgt met 8,0% ten opzichte van vastgestelde begroting 2024

Bedragen * € 1.000

Deelnemers	Bijdrage begroting 2024	Intrekken indexering loonsom 3,3%	Intrekken indexering mat. lasten 2,6%	Intensivering werkplan Wassenaar	Intensivering werkplan Rijswijk	Stedelijk afvalwater PZH	Indexering loonsom 2024 4,2%	Indexering mat. lasten 2024 3,8%	Basis ontwerp begroting 2025	Indexering loonsom 2025 5,3%	Indexering mat. lasten 2025 2,6%	IPB VTH opleiding en innovatie	Bijdrage begroting 2025
Delft	1.522	-40	-6	-	-	-	53	9	1.538	67	7	16	1.629
Den Haag	7.521	-200	-32	-	-	-	263	47	7.600	333	33	80	8.047
Leidschendam-Voorburg	1.051	-28	-4	-	-	-	37	7	1.062	47	5	11	1.124
Midden-Delfland	638	-17	-3	-	-	-	22	4	645	28	3	7	682
Pijnacker-Nootdorp	850	-22	-4	-	-	-	30	5	859	38	4	9	909
Rijswijk	774	-20	-3	-	54	-	29	5	838	37	4	9	887
Wassenaar	395	-10	-2	190	-	-	21	4	597	26	3	6	632
Westland	4.244	-113	-18	-	-	-	149	26	4.289	188	19	45	4.541
Zoetermeer	1.285	-34	-5	-	-	-	45	8	1.299	57	6	14	1.375
Provincie Zuid-Holland	9.977	-265	-42	-	-	27	350	62	10.109	443	44	106	10.703
Totaal	28.258	-750	-119	190	54	27	999	178	28.835	1.265	126	302	30.529

3.1.3 Tariefberekening 2025

Tabel 4 Tariefberekening 2025

Tariefgroepen	Directe kosten	Overhead	Totaal	Afgerond
1	54,06	48,96	103,02	103,00
2	61,56	48,96	110,52	111,00
3	68,93	48,96	117,89	118,00
4	76,10	48,96	125,06	125,00
5	86,98	48,96	135,94	136,00
6	100,94	48,96	149,90	150,00

4 Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Op 24 november 2021 heeft het Algemeen Bestuur de Integrale Nota Weerstandsvermogen en risicobeheer, reserves en voorzieningen 2021 vastgesteld, waarin de beleidsuitgangspunten voor het identificeren, beheersen en kwantificeren van de risico's zijn opgenomen. In de nota wordt ingegaan op de capaciteit van het weerstandsvermogen, het risicomanagement en de risico-inventarisatie. De risico's zijn samengevat in de risico-inventarisatie en worden via de risicoklasse financieel gekwantificeerd.

Voor het identificeren en beheersen van de risico's wordt binnen de ODH gebruik gemaakt van de softwaretool NARIS, gebaseerd op het model Integraal risicomanagement van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement. De uitgevoerde risico-inventarisatie inclusief kwantificering vormt de basis voor het bepalen van het gewenste weerstandsvermogen. De in NARIS uitgevoerde risicosimulatie levert de volgende tabel met de bij de zekerheidspercentages behorende bedragen voor het benodigde weerstandsvermogen op:

Tabel 5 Risicosimulatie weerstandsvermogen

digde standsvermogen	Zekerheidspercentage							
	10%	25%	50%	75%	80%	90%	95%	99%
Bedrag	33.363	165.732	508.286	872.478	943.292	1.154.861	1.458.216	2.062.505

Uitgaande van het door NARIS geadviseerde zekerheidspercentage van 90% wordt het gewenste weerstandsvermogen op basis van deze risico-inventarisatie bepaald op afgerond € 1.154.900 en vormt de basis voor de hoogte van de Algemene reserve.

De algemene reserve kent per 1-1-2025 een saldo van € 1.312.200 (zie tabel 12).

De weerstandsratio bedraagt $\text{€ } 1.312.200 / \text{€ } 1.154.900 = 1,14$ en wordt op basis van het door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement gehanteerde risicoprofiel als 'voldoende' beoordeeld. Dit is ook het afgesproken niveau dat wij nastreven.

4.2 Bedrijfsvoering

De afdeling Bedrijfsvoering ondersteunt de uitvoering van de milieuprogramma's en scheidt de randvoorwaarden voor een goed functionerende organisatie. Deze paragraaf geeft inzicht in de stand van zaken en de plannen op de belangrijkste aandachtsgebieden van bedrijfsvoering

4.2.1 Personeel en organisatie

Zowel in 2024 als in 2025 zijn de inspanningen onverminderd gericht op het werven van de beste kandidaten voor onze vacatures. De samenwerking met de andere omgevingsdiensten van Zuid Holland in het kader van "de Beter Wereldbaan" wordt verder uitgebreid. Gezamenlijk zijn we beter in staat de banen bij omgevingsdiensten goed over het voetlicht te krijgen wat ook moet bijdragen aan het beleid dat is gericht op het terug te brengen van inhuur naar de gestelde norm. Het voorkomen van (langdurig) ziekteverzuim blijft ook in 2025 een speerpunt.

Daarnaast richten wij ons erop onze medewerkers te behouden en een carrièrepad te bieden. Met dat doel ontwikkelen we een kenniscentrum en zullen we een actief intern loopbaanbeleid voeren.

4.2.2 Inclusie

De arbeidsmarktbenadering van ODH biedt ruimte voor mensen van alle leeftijden, sekse en etnische of religieuze achtergrond. ODH heeft een contract gesloten met Emma @ work voor de benadering van jongeren met een handicap. Regelmatig worden er mensen aangenomen uit de leeftijdscategorie 55-65.

- 1) Het personeelsbestand van ODH weerspiegelt de diversiteit van de samenleving maar omdat registratie van etnische achtergrond niet is toegestaan kunnen daarvoor geen cijfers worden aangeleverd.

2) Het huidige personeelsbestand bestaat uit 55 % mannen en 45% vrouwen. De leeftijdsopbouw is als volgt:

<25	1%
25-34	20%
35-44	23%
45-54	24%
55-65	29%
>65	3%

4.2.3 Duurzaamheid

In overleg met leveranciers zijn de verpakkingsmaterialen van consumpties zoals lunches aanzienlijk teruggebracht en is plastic zoveel mogelijk vervangen door papier. Koffie en theebekers zijn duurzaam en afwasbaar. Er is continu aandacht voor het vervangen van kantoorartikelen, promotiematerialen en (relatie)geschenken door duurzamere alternatieven. Het wagenpark van ODH is al grotendeels duurzaam. De nog aanwezige benzineauto's worden stap voor stap vervangen door elektrische. In 2024 start een project interne verduurzaming, waarin onder meer aandacht wordt besteed aan het bevorderen van het energiebewustzijn van medewerkers als het gaan om het gebruik van opslagcapaciteit voor email en digitale bestanden of het laten branden van verwarming en licht.

ODH lift mee op duurzaamheidsacties van de provincie als verhuurder van het gebouw waarin ODH is gehuisvest. De provincie heeft een duurzame meerjarenplanning voor het hele gebouw opgesteld. Het gebouw heeft al een A++ label maar om energieneutraal te worden (Label A++++) zullen aanpassingen gedaan moeten worden. Dit houdt in dat eerst gekeken wordt hoe de gebouwschil energetisch verbeterd kan worden (daken, gevels en vloeren) en daarna gebouwinstallaties als luchtbehandeling en verlichting om zo minder energie te verbruiken. De norm voor een energie neutraal gebouw (ENG) geeft ook aan dat het gebouw de energie die het verbruikt aan gebouwinstallaties zelf dient op te wekken. Hiervoor zullen zonnepanelen en/of windmolens geplaatst moeten worden. Deze verduurzaming wordt door de provincie uitgevoerd als eigenaar van het pand. ODH zal bij de voorgenomen verbouwing van de kantooromgeving in samenwerking met de provincie bevorderen dat circulair wordt gesloopt, en dat deze wordt ingericht met duurzame of hergebruikte bouwmaterialen en kantoormeubilair.

Tabel 6 Formatieoverzicht

Formatie	2025
Formatie per 1-1-2024	225,59
Wijzigingen	
Provincie Zuid-Holland, hergebruik stedelijk afvalwater	0,18
Gemeente Wassenaar, intensivering werkplan	1,25
Gemeente Rijswijk, intensivering werkplan	0,36
Totaal wijzigingen	1,79
Formatie na wijzigingen per 1-1-2025 *	227,38
Bezetting per 1-1-2024	229,46
Vacatureruimte	-2,08

* Van de structurele formatie heeft 179,94 fte betrekking op het primair proces en 47,44 fte op ondersteuning (waaronder management).

4.2.4 Inkoop en aanbesteding

De beleidskaders en werkwijze ten aanzien van inkoop en aanbesteding zijn vastgelegd in het door het Algemeen Bestuur op 29 november 2018 vastgestelde Inkoop- en aanbestedingsbeleid ODH. De ODH streeft naar duurzaam inkopen. Daaronder wordt verstaan 'het meenemen van sociale en milieuaspecten in het inkoopproces'. In 2024

wordt gewerkt aan het verder professionaliseren van de inkoop en aanbesteding met bijzondere aandacht voor het contractmanagement op het gebied van ICT.

4.2.5 Informatisering en automatisering

De kaders voor de informatisering en automatisering zijn vastgelegd in het Informatiebeleidsplan 2018 - 2021. In 2024 wordt dit geactualiseerd rekening houdend met de ambities van het Koersplan 2024-2028. De vaste formatie voor zowel ICT beheer als de ontwikkeling van informatievoorziening wordt op niveau gebracht en de afhankelijkheid van externen wordt geminimaliseerd.

ODH heeft de ambitie om te sturen op informatie. Dit vraagt om een robuuste informatievoorziening. We zetten in op het hebben van betrouwbare en kwalitatieve data die ten dienste staan van een doelmatige uitvoering van de milieutaken en besturing van de organisatie. Speerpunt hierin is om dit vooral georiënteerd en “op de kaart” te doen. Deze ontwikkeling vraagt om een moderne technische omgeving die wendbaar en schaalbaar is.

Er wordt op dat gebied ook steeds meer samengewerkt met de vier andere omgevingsdiensten in Zuid-Holland met name als het gaat om het ontwikkelen van instrumenten die de efficiency van de handhaving kunnen ondersteunen.

4.2.6 Informatiebeveiliging en bescherming persoonsgegevens

De ODH voert een actief informatieveiligheidsbeleid en heeft de basis van de bescherming van persoonsgegevens op orde. Er wordt campagne gevoerd om het informatieveiligheidsbewustzijn van de medewerkers te vergroten.

De vijf Zuid-Hollandse omgevingsdiensten willen op beide terreinen nauwer gaan samenwerken. De kennisuitwisseling en samenwerking tussen de Chief Information Security Officers (CISO) wordt versterkt en de vijf diensten willen een gezamenlijke Functionaris Gegevensbescherming aan stellen. Binnen ODH wordt de rol van Privacy Officer nader vorm gegeven.

4.3 Openbaarheid

Per 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. In de wet is voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Begin 2022 is de ODH gestart met de implementatie, waarbij de veranderingen en de gevolgen van de Woo in beeld worden gebracht. Aandacht wordt besteed aan het goed kunnen zoeken en vinden van documenten in een Enterprise Search Oplossing (Mylex), de samenhang met het zaaksysteem (Open Wave) het archiefsysteem (Alfresco), andere document opslaglocaties en het anonimiseren van documenten. In Mylex kan voor worden voorgesorteerd op actieve opbaarmaking. Ook in 2025 heeft dit prioriteit, met als gevolg dat personele capaciteit tijdelijk verhoogd moet worden. De ODH volgt de ontwikkelingen om te komen tot een landelijk platform om alle publicaties te kunnen inzien op de voet en is landelijk goed aangesloten.

4.4 Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf dient inzicht te worden gegeven in de realisatie van het beleid ten aanzien van het onderhoud van kapitaalgoederen en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties ten opzichte van de begroting. Het gaat hierbij tevens om het verlangde onderhoudsniveau, de (lange termijn) onderhoudsplanning voor alle belangrijke activa en het voorzieningenbeleid ter zake.

De kapitaalgoederen van de ODH betreffen de inventaris (waaronder b.v. gereedschappen) en ICT. De aanschaf van kapitaalgoederen vindt gefaseerd plaats en er wordt afgeschreven per afzonderlijke component. De afschrijving start in het jaar na aanschaf. In tabel 7 is een overzicht van de materiele vaste activa opgenomen; tabel 8 geeft het verloop van de kapitaallasten weer.

De in tabel 7 opgenomen investeringen en afschrijvingen hebben uitsluitend betrekking op de vervanging van de in het verleden uitgevoerde investeringen in ICT, huisvesting en inventaris. Voor vervangingsinvesteringen in ICT was ultimo 2023 in totaal € 2.431.300 aan krediet beschikbaar en voor huisvesting en inventaris € 361.700.

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

Aanschaf van ICT-middelen worden vindt vanaf 2024 plaats via lease. Als gevolg daarvan vindt een verschuiving plaats van kapitaallasten naar leasekosten. In 2024 wordt bezien welk deel van de nog beschikbare kredieten voor vervangings-)investeringen nodig zijn.

Tabel 7 Overzicht vaste activa

Omschrijving activa	ICT	Thuiswerkplek	Gereedschappen	Huisvesting	Totaal
Restantkrediet 31-12-2023	2.431.305	5	0	361.681	2.792.991
Boekwaarde 31-12-2023	447.247	79.404	0	223.251	749.902
Investeringen 2024	0	0	0	0	0
Afschrijving 2024	189.281	18.419	0	37.649	245.349
Boekwaarde 31-12-2024	257.966	60.985	0	185.602	504.553
Investeringen 2025	0	0	0	0	0
Afschrijving 2025	177.553	18.419	0	36.348	232.320
Boekwaarde 31-12-2025	80.413	42.566	0	149.254	272.233
Investeringen 2026	0	0	0	0	0
Afschrijving 2026	39.249	18.419	0	35.478	93.146
Boekwaarde 31-12-2026	41.164	24.147	0	113.776	179.087
Investeringen 2027	0	0	0	0	0
Afschrijving 2027	24.487	18.419	0	32.937	75.843
Boekwaarde 31-12-2027	16.677	5.728	0	80.839	103.244
Investeringen 2028	0	0	0	0	0
Afschrijving 2028	8.339	5.728	0	24.078	38.145
Boekwaarde 31-12-2028	8.338	0	0	56.761	65.099

Tabel 8 Overzicht verloop kapitaallasten

Omschrijving activa	2025	2026	2027	2028
Totaal geraamde kapitaallasten ICT	578.800	600.800	623.600	647.300
Totaal geraamde kapitaallasten Huisvesting en inventaris	84.100	87.300	90.600	94.000
Totaal geraamde kapitaallasten	662.900	688.100	714.200	741.300
Afschrijving ICT	177.553	39.249	24.487	8.339
Afschrijving Huisvesting en inventaris	54.767	53.897	51.356	29.806
Totaal afschrijvingslasten	232.320	93.146	75.843	38.145
Nog beschikbare ruimte kapitaallasten	430.580	594.954	638.357	703.155

5 Besluit Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Haaglanden;

Gelezen het voorstel van de Dagelijks Bestuur van 28 maart 2024;

Gelet op artikel 24 van de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden;

BESLUIT:

1. De begroting 2025 vast te stellen;
2. De meerjarenbegroting van de jaren 2026 – 2028 voor kennisgeving aan te nemen.

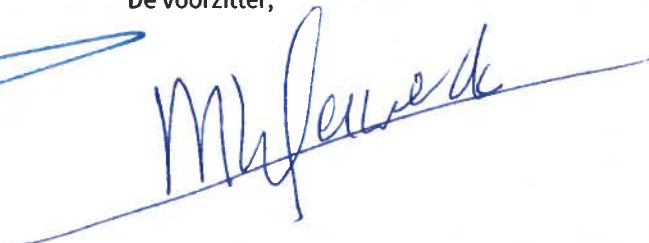
Aldus besloten in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur op 4 juli 2024.

De secretaris,

Mr. C. van der Kamp

De voorzitter,

M.R. Ferwerda Msc.

omgevingsdienst
HAAGLANDEN

6 Kaders taakuitvoering

6.1 Algemene kaders

In het Bedrijfsplan ODH 2012 is afgesproken dat het aandeel overhead (ondersteuning en management) maximaal 21,2% van de totale formatie mag bedragen. In het Koersplan 2018-2021 zijn met de deelnemers afspraken vastgelegd over de te leveren urenprestaties en een nacalculatiesysteem, waarbij binnen een bandbreedte 90% - 110% (cumulatief) geen verrekening zal plaatsvinden. Uitgangspunt is dat de productieve medewerkers voor gemiddeld 1.390 uur per FTE productief zijn. De flexibele schil bedraagt voor de afdeling T&V niet meer dan 10% van het aantal geraamde uren (exclusief additionele opdrachten) en voor de afdeling T&H en BV niet meer dan 5%. ODH streeft naar een verzuimpercentage van maximaal 4,5%.

6.2 Kaders primaire taakuitvoering

Op de VTH-taakuitvoering door de ODH zijn de kwaliteitseisen van de Omgevingswet van toepassing. Jaarlijks wordt een check uitgevoerd of de taakuitvoering hieraan voldoet en of zich op dat aspect aandachtspunten voordoen. Daarnaast wordt met behulp van een klanttevredenheidsonderzoeken (KTO) doorlopend de dienstverlening gemonitord.

Op de taakuitvoering is de Producten- en Diensten Catalogus Omgevingsdiensten Zuid-Holland (PDC) van toepassing zoals deze is opgesteld door de omgevingsdiensten in Zuid-Holland. Naast het rapporteren van (financiële) gegevens in de reguliere P&C cyclus, is het ook belangrijk om opdrachtgevers tijdig en tussentijds te informeren de voortgang, resultaten en bijzonderheden van de primaire taakuitvoering. Hiertoe is een cyclus afgesproken die voorziet in een ambtelijke rapportage per deelnemer na 4, 8 en 12 maanden. Met betrekking tot deze ambtelijke rapportages is per programma een aantal dashboardparameters afgesproken (tabel 9 en 10 worden mogelijk nog aangepast vanwege de Omgevingswet).

Tabel 9 Dashboard monitoring programma T&V

Taak/product	PDC-code	Dashboard Parameter	
Advies/toets (milieu, bodem, geluid en meer)	A01	aantal	% buiten termijn
Advies OG (bestuur/divers)	A01	uren	
Implementatie regelgeving/beleid en Ondersteuning Bestuur/Beleid	A02	uren	
Advies MER	A04	aantal	% buiten termijn
Coördinatie uitvoeringstaken bodemsanering	D03	uren	
Zonebeheer geluid	D04	uren	
Beheer monitoringstool (luchtkwaliteit)	D08	uren	
Verstrekken informatiedossiers en ondersteunen Frontoffice	D11	aantal	
Bijhouden informatiesysteem	D11	uren	
Participeren in netwerken, overleggen, externe samenwerking	D14	uren	
Inbreng in crisisorganisatie	D16	uren	
Omgevingsvergunning Milieu inrichting	R01	aantal	% buiten termijn
Omgevingsvergunning beperkte milieutoets	R02	aantal	% buiten termijn
Behandeling melding Wm	R03	aantal	% buiten termijn
Maatwerkvoorschrift	R04	aantal	% buiten termijn
Besluit afdwingen milieuonderzoek (geluid, bodem, lucht etc.)	R06	aantal	
Actualisatietoets vergunningen	R07	aantal	
Behandeling kennisgeving Wm	R08	aantal	% buiten termijn
Behandeling melding indirecte lozing	R09/R18	aantal	% buiten termijn
Vuurwerkontbrandingstoestemming	R10	aantal	% buiten termijn
Behandeling vuurmelding	R11	aantal	% buiten termijn
Ontheffing Route Gevaarlijke Stoffen	R12	aantal	% buiten termijn
Beschikking bodemsanering	R13	aantal	% buiten termijn
Melding BUS	R14	aantal	% buiten termijn
Melding Besluit bodemkwaliteit	R15	aantal	% buiten termijn
Vergunningen ontgronding	R16	aantal	% buiten termijn
Vergunning grondwateronttrekking en -opslag	R19	aantal	% buiten termijn
Ontheffing / Medling PMV	R20	aantal	% buiten termijn

omgevingsdienst
HAAGLANDEN

Taak/product	PDC-code	Dashboard Parameter	
Ontheffing Flora en faunawet	R21	aantal	% buiten termijn
Vergunningen Nbw	R22	aantal	% buiten termijn
VVGB Nbw	R23	aantal	% buiten termijn
Bestuurlijk oordeel / Toets Nbw	R24	aantal	
Beschikkingen Wgh (ontheffing hogere waarden)	R25	aantal	% buiten termijn
Behandeling bezwaar met/zonder voorlopige voorziening	J01	aantal	gegrond/niet-gegrond/niet-ontvankelijk
Behandeling beroep met/zonder voorlopige voorziening	J02	aantal	gegrond/niet-gegrond/niet-ontvankelijk
Behandeling hoger beroep met/zonder voorlopige voorziening	J02	aantal	gegrond/niet-gegrond/niet-ontvankelijk
Behandeling Woo-verzoek	D15	aantal	

Tabel 10 Dashboard monitoring programma T&H

Taak/product	PDC-code	Dashboard Parameter	
Administratieve controle (preventief)	T01.1	aantal (per categorie)	naleefgedrag per categorie
Aspectcontrole (preventief)	T01.2	aantal (per categorie)	naleefgedrag per categorie
Deelcontrole (preventief)	T01.4	aantal (per categorie)	naleefgedrag per categorie
Integrale controle (preventief)	T01.5	aantal (per categorie)	naleefgedrag per categorie
Opleveringscontrole (preventief)	T01.6	aantal (per categorie)	naleefgedrag per categorie
Administratieve controle (repressief)	T02.1	aantal (per categorie)	naleefgedrag per categorie
Hercontrole (repressief)	T02.3	aantal (per categorie)	naleefgedrag per categorie
Sanctiecontrole (repressief)	T02.4	aantal (per categorie)	naleefgedrag per categorie
Inventarisatie bedrijven	T03.1	aantal (per categorie)	naleefgedrag per categorie
Milieuvlucht	T03.2	aantal	
Gebiedscontrole specifieke wetgeving	T03.3	aantal	
Controle mobiele puinbreker	T04.1	aantal	naleefgedrag
Controle vuurwerkevenement	T04.2	aantal	naleefgedrag
Beoordeling E-PRTR-rapportage	T05.02	aantal	naleefgedrag
Klachtbehandeling milieu	T06.1	aantal (per soort klacht)	gegrond/niet-gegrond
Behandeling voorvalmelding	T07.1	aantal (per categorie)	
Besluit op handhavingsverzoek	H05.1	aantal	af-/toegewezen
Controle bodemsanering Wbb	T09.1	aantal	naleefgedrag
Controle bodemsanering niet-Wbb	T09.2	aantal	naleefgedrag
Controle bodemsanering administratief	T09.3	aantal	naleefgedrag
Controle toepassing grond- en bouwstoffen	T09.4	aantal	naleefgedrag
Controle ontgroning	T09.5	aantal	naleefgedrag
Controle lozen buiten inrichting	T09.6	aantal	naleefgedrag
Gebiedscontrole bodembescherming	T10.1	aantal	
Controle geluidhinder	T12.1	aantal	
BRIKS controle	T01.a	aantal	naleefgedrag
Controle brandveilig gebruik	T40.1	aantal	naleefgedrag
Handhavingsbesluit	H01.1	aantal	
Bestuursdwang	H02.1	aantal	
Last onder dwangsom	H02.2	aantal	
Intrekking vergunning	H02.3	aantal	
Invorderingsbesluit	H02.a	aantal	
Bestuurlijke strafbeschikking milieu	H03.1	aantal	
Proces Verbaal	H04.1	aantal	
Behandeling bezwaar met/zonder voorlopige voorziening	J01	aantal	gegrond/niet-gegrond/niet-ontvankelijk
Behandeling beroep met/zonder voorlopige voorziening	J02	aantal	gegrond/niet-gegrond/niet-ontvankelijk
Behandeling hoger beroep met/zonder voorlopige voorziening	J02	aantal	gegrond/niet-gegrond/niet-ontvankelijk
Behandeling Woo-verzoek	D15	aantal	

6.3 Doorontwikkeling kaders

De huidige kaders voor de taakuitvoering dateren grotendeels uit de beginperiode van de ODH. In 2023 is het proces opgestart om te komen tot het Koersplan 2024-2028. Met het doel richting te geven aan de meerjaren planning voor een effectieve en kwalitatieve taakuitvoering in de nieuwe periode

7 Bijlagen

7.1 Kostenverdeelstaat

Tabel 11 Kostenverdeelstaat 2025

Bedragen * €1.000

Omschrijving kosten/baten	Bedrijfsvoering (overhead)	Programma		Totaal
		T&V	T&H	
1. Personeel	7.919	9.674	8.174	25.767
2. Kapitaallasten	655	-	-	655
3. Materiële lasten	3.277	406	207	3.891
Totaal lasten	11.851	10.080	8.382	30.313
Toe te rekenen overhead naar programma's	-11.851	6.281	5.570	-
Verdeling programmabegroting		16.361	13.952	30.313
4. Bijdragen deelnemers	-30.529			
5. Overige opbrengsten	-			
6. Additionele werken	-			
Totaal baten	-30.529	16.361	13.952	-216
Saldo				
Mutatie reserves	216	-	-	216
Saldo na bestemming	-30.313	16.361	13.952	-0

7.1.1 Personeel

De post personeel bestaat uit de salariskosten van het eigen personeel, de inhuur van derden, inkoop ICT-diensten, opleidingskosten en algemene personeelskosten. De personeelskosten zijn gebaseerd op de vaste formatie en de flexibele schil. De opleidingskosten bedragen 2,3% van de salariskosten. De algemene personeelskosten bestaan uit o.a. de kosten voor woon-werkverkeer, kosten BHV, kosten arbodienst, kosten personeelsvereniging en kosten ondernemingsraad.

• Salariskosten, inhuur en inkoop diensten	€	24.614.000
• Thuiswerkvergoeding	€	115.900
• Opleidingskosten:	€	560.100
• Algemene personeelskosten	€	<u>477.000</u>
Totaal personeel	€	25.769.00

7.1.2 Kapitaallasten (afschrijvingen)

Voor de kapitaallasten van de investeringen wordt uitgegaan van een structureel bedrag van € 655.100. Daarbij is er van uitgegaan dat de in het verleden gedane investeringen na afloop van de afschrijvingstermijn voor een gelijk bedrag worden geherinvesteerd.

7.1.3 Materiële lasten

De materiële lasten bestaan uit de volgende kosten:

• Huisvestingskosten	€	927.700
• ICT-kosten	€	1.267.700
• Vervoerskosten	€	136.900
• Diverse bedrijfskosten	€	999.600
• Materiële productiekosten	€	507.800
• Onvoorzien	€	50.800
• Additionele opdrachten	€	<u>0</u>
Totaal materiële lasten	€	3.890.500

De kosten van de ondersteunende activiteiten worden op het taakveld 'bedrijfsvoering (overhead)' geregistreerd. De overhead maakt onderdeel uit van de integrale kostprijs en wordt toegerekend op basis van de direct aan de programma's toe te rekenen fte's op begrotingsbasis. Op begrotingsbasis worden 95,37 fte toegerekend aan het programma T&V en 84,57 fte aan het programma T&H (verhouding 53,00 : 47,00).

7.1.4 Baten

De baten bestaan uit de deelnemersbijdragen en de rentebaten.

In tabel 3 is een overzicht opgenomen van de bijdragen per deelnemer over 2025. De loonsom is gebaseerd op de door de werkgever- en werknemersorganisaties overeengekomen cao SGO 2024. Per 1 januari 2024 is een loonstijging afgesproken van 4,75% en per 1 oktober 2024 een loonstijging van 1,25%. De indexatie voor 2025 is gebaseerd op de in de MEV 2023 (september 2023) opgenomen indices voor loon- en prijsstijgingen. Voor de loonsom is rekening gehouden met een index van 5,3% en voor prijsstijgingen met een index van 2,6%. Daarnaast is rekening gehouden met een stijging van de deelnemersbijdrage in het kader van de versterking van het VTH-stelsel door het opnemen van een innovatiebudget van 1% van de begrotingsomvang.

7.1.5 Mutatie reserves

De ODH is, naast dat zij eigen risicodragers in het kader van de werkloosheidswet (WW), met ingang van 2022 ook eigen risicodragers voor de Ziektewet (ZW) en Wet Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA). Dit betekent dat de uitkering na het tweede ziektejaar voor rekening van de ODH komt in plaats van het UWV. De ODH is vanaf 1 januari 2022 geen werkgeverspremie Werkhervattingkas (Whk) meer verschuldigd. Het structurele voordeel wordt in een bestemmingsreserve WW, ZW en WGA gestort. Het bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met het percentage loonsomstijging. Voor 2025 gaat het om een bedrag van € 216.300.

Onttrekking aan de bestemmingsreserve vindt plaats op het moment dat een WW-uitkering, ZW-uitkering of WGA-uitkering is verschuldigd. Het te onttrekken bedrag wordt gestort in een voorziening waaruit de verschuldigde uitkeringen worden gedekt. Jaarlijks wordt (bij het opstellen van de begroting en/of jaarrekening) op basis van de instroom de hoogte van de bestemmingsreserve beoordeeld en zo nodig bijgesteld. In 2023 zijn twee medewerkers ingestroomd en de verwachting is dat in 2024 en 2025 meer medewerkers zullen instromen.

Tabel 12 Overzicht reserves en voorzieningen 2025-2028

Reserves en voorzieningen	Algemene reserve	Bestemmings-reserve WW, ZW en WGA	Voorziening werkloosheids-uitkeringen *	Totaal
Stand 1-1-2025	1.312.200	643.357	258.546	2.214.103
Storting 2025	0	216.300	0	216.300
Onttrekking 2025	0	0	125.800	125.800
Stand 1-1-2026	1.312.200	859.657	132.746	2.304.603
Storting 2026	0	227.800	0	227.800
Onttrekking 2026	0	0	71.000	71.000
Stand 1-1-2027	1.312.200	1.087.457	61.746	2.461.403
Storting 2027	0	239.900	0	239.900
Onttrekking 2027	0	0	61.746	61.746
Stand 1-1-2028	1.312.200	1.327.357	0	2.639.557
Storting 2028	0	252.600	0	252.600
Onttrekking 2028	0	0	0	0
Stand 1-1-2029	1.312.200	1.579.957	0	2.892.157

7.2 Meerjarenbegroting 2025-2028

Tabel 13 Meerjarenbegroting 2025-2028 naar hoofdkostensoort

Bedragen * €1.000

Kostensoort	Realisatie 2023	Vastgestelde begroting 2024	Gewijzigde begroting 2024	Begroting 2025	Meerjarenbegroting		
					2026	2027	2028
1 Personeel	27.753	23.807	24.238	25.767	27.292	28.710	30.203
2 Kapitaallasten	365	631	639	655	672	690	708
3 Materiële lasten	4.467	3.616	3.753	3.891	3.992	4.095	4.202
Totaal lasten	32.584	28.054	28.630	30.313	31.956	33.495	35.112
Totaal baten	-32.848	-28.258	-28.836	-30.529	-32.184	-33.735	-35.364
Geraamd totaal van baten en lasten	-264	-204	-205	-216	-228	-240	-253
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserve	-633	204	205	216	228	240	253
Gerealiseerd/Geraamd resultaat	-897	0	-0	-0	-0	0	-0

omgevingsdienst
HAAGLANDEN

7.3 Geprognosticeerde balans per ultimo van het jaar

Tabel 14 Geprognosticeerde balans

Omschrijving	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Vaste activa	272.233	179.087	103.244	65.099
Totaal materiële activa	272.233	179.087	103.244	65.099
Materiële vaste activa	272.233	179.087	103.244	65.099
TOTAAL VASTE ACTIVA	272.233	179.087	103.244	65.099
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.	10.002.000	10.002.000	10.002.000	10.002.000
Vorderingen openbare lichamen	3.200.000	3.200.000	3.200.000	3.200.000
Overige vorderingen	400.000	400.000	400.000	400.000
Rekening courant schatkistbankieren	6.400.000	6.400.000	6.400.000	6.400.000
Rekening courant Simplified Card	2.000	2.000	2.000	2.000
Liquide middelen	50.000	50.000	50.000	50.000
Banksaldi	50.000	50.000	50.000	50.000
Overlopende activa	1.302.356	1.788.302	2.213.045	2.683.544
Vooruitbetaalde bedragen	500.000	500.000	500.000	500.000
Overige overlopende activa	802.356	1.288.302	1.713.045	2.183.544
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	11.354.356	11.840.302	12.265.045	12.735.544
TOTAAL ACTIVA	11.626.589	12.019.389	12.368.289	12.800.643
Eigen vermogen	2.178.228	2.406.028	2.645.928	2.898.528
Algemene reserve	1.312.200	1.312.200	1.312.200	1.312.200
- opgebouwd weerstandsvermogen	1.312.200	1.312.200	1.312.200	1.312.200
- saldo boekjaar	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	866.028	1.093.828	1.333.728	1.586.328
Bestemmingsreserve WW, ZW en WGA	866.028	1.093.828	1.333.728	1.586.328
Voorzieningen	1.643.146	1.808.146	1.917.146	2.096.900
Voorz. werkloosheidsuitkeringen	146.246	111.246	20.246	0
Voorz. bovenwettelijk verlof	1.496.900	1.696.900	1.896.900	2.096.900
TOTAAL VASTE PASSIVA	3.821.374	4.214.174	4.563.074	4.995.428
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	4.300.000	4.300.000	4.300.000	4.300.000
Crediteuren	400.000	400.000	400.000	400.000
Af te dragen BTW	2.300.000	2.300.000	2.300.000	2.300.000
Af te dragen loonheffing en soc. premies	1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000
Overlopende passiva	3.505.215	3.505.215	3.505.215	3.505.215
Vooruit gefactureerde deelnemersbijdragen	0	0	0	0
Vooruit gefactureerde dwangsommen	500.000	500.000	500.000	500.000
Nog te verrekenen saldo nacalculatie	805.215	805.215	805.215	805.215
Overige overlopende passiva	2.200.000	2.200.000	2.200.000	2.200.000
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	7.805.215	7.805.215	7.805.215	7.805.215
TOTAAL PASSIVA	11.626.589	12.019.389	12.368.289	12.800.643

7.4 BBV-informatie

7.4.1 Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

Tabel 15 Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

Bedragen * €1.000

Overzicht van baten en lasten per taakveld	2025			2026			2027			2028		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.4 Overhead	11.851	-	11.851	12.359	-	12.359	12.891	-	12.891	13.448	-	13.448
0.8 Overige baten en lasten	-	-30.529	-30.529	-	-32.005	-32.005	-	-33.556	-	-	-35.186	-35.186
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	216	-	216	228	-	228	240	-	240	253	-	253
Bestuur en ondersteuning	12.067	-30.529	-18.462	12.587	-32.005	-19.419	13.131	-33.556	13.131	13.700	-35.186	-21.486
7.4 Milieubeheer	18.462	-	18.462	19.419	-	19.419	20.426	-	20.426	21.486	-	21.486
Volksgezondheid en milieu	18.462	0	18.462	19.419	0	19.419	20.426	0	20.426	21.486	0	21.486
Totaal	30.529	-30.529	0	32.005	-32.005	0	33.556	-33.556	33.556	35.186	-35.186	0

7.4.2 Beleidsindicatoren bestuur en ondersteuning

Tabel 16 Beleidsindicatoren bestuur en ondersteuning

Naam indicator	Eenheid	Bron	Begroting 2024			Begroting 2025		
			Fte/kosten	Inwoners/kosten	Kosten per eenheid	Fte/kosten	Inwoners/kosten	Kosten per eenheid
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Fwv	225,59	1.143.900	0,20	227,38	1.171.400	0,19
Bezetting (per 1-1)	Fte per 1.000 inwoners	Fwv	216,98	1.143.900	0,19	229,46	1.171.400	0,20
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen bron	9.213.500	1.143.900	8,05	12.029.300	1.171.400	10,27
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen bron	695.900	22.271.100	3,12	1.001.800	24.729.900	4,05
Overhead	% van totale lasten	Eigen bron	9.233.300	28.054.400	32,91	12.029.300	30.490.900	39,45

7.4.3 Financiële kengetallen

Tabel 17 Netto schuldquote

Netto schuldquote	Verloop van de kengetallen					
	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
A. Totaal van de vaste schulden	0	0	0	0	0	0
B. Totaal van de netto vlottende schulden	4.287.645	4.807.433	4.300.000	4.300.000	4.300.000	4.300.000
C. Totaal van de overlopende passiva	3.853.225	17.605.400	3.505.215	3.505.215	3.505.215	3.505.215
D. Totaal financiële activa met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0	0	0	0	0
E. Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	9.828.508	22.322.323	10.002.000	10.002.000	10.002.000	10.002.000
F. Totaal van alle liquide middelen	521.922	5.900	50.000	50.000	50.000	50.000
G. Totaal van de overlopende activa	1.193.466	594.400	1.302.356	1.788.302	2.213.045	2.683.544
H. Totaal saldo van de baten, exclusief mutaties reserves	32.847.942	28.258.000	32.183.700	31.688.200	33.223.500	34.836.600
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H)	-10,4%	-1,8%	-11,0%	-12,7%	-13,4%	-14,2%

Tabel 18 Solvabiliteitsratio

Solvabiliteitsratio	Verloop van de kengetallen					
	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
A. Eigen vermogen	2.653.782	1.950.725	2.178.228	2.406.028	2.645.928	2.898.528
B. Totaal alle passiva	12.293.798	25.229.556	11.626.589	12.019.389	12.368.289	12.800.643
Solvabiliteitsratio (A/B)	21,6%	7,7%	18,7%	20,0%	21,4%	22,6%

Tabel 19 Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte	Verloop van de kengetallen					
	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totaal lasten programma's	32.583.968	28.054.400	30.490.900	31.955.900	33.494.800	35.111.800
Totaal incidentele lasten programma's	5.371.100	0	0	0	0	0
A. Structurele lasten	27.212.868	28.054.400	30.490.900	31.955.900	33.494.800	35.111.800
Totaal baten programma's	32.847.942	28.258.000	30.707.200	32.183.700	33.734.700	35.364.400
Totaal incidentele baten programma's	5.437.700	0	0	0	0	0
B. Structurele baten	27.410.242	28.258.000	30.707.200	32.183.700	33.734.700	35.364.400
C. Totaal structurele toevoegingen aan reserves	197.400	203.600	216.300	227.800	239.900	252.600
D. Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
E. Het totaal van de baten exclusief mutaties reserves	32.847.942	28.258.000	-30.707.200	-32.183.700	-33.734.700	-35.364.400
Structurele exploitatieruimte (B-A)+(D-C)/E	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

7.5 Informatie voor verbonden partijen

Tabel 20 Vertegenwoordiging bestuur

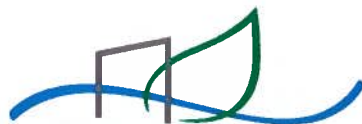
Artikel 15, lid 2 a	Algemeen Bestuur			Dagelijks Bestuur
	Aantal leden	Stemverdeling	Stemverhouding	
	A	B	A x B	
Delft	1	16	16	0
Den Haag	2	27	54	1
Leidschendam-Voorburg	1	4	4	0
Midden-Delfland	1	4	4	0
Pijnacker-Nootdorp	1	8	8	1
Rijswijk	1	8	8	0
Wassenaar	1	4	4	0
Westland	2	14	28	1
Zoetermeer	1	16	16	1
Provincie Zuid-Holland	2	29	58	1
Totaal	13	130	200	5

Tabel 21 Bekostiging

Artikel 15, lid 2 b	Bekostiging	
	Begin	Eind
Delft	1.638.111	1.638.111
Den Haag	8.093.535	8.093.535
Leidschendam-Voorburg	1.130.983	1.130.983
Midden-Delfland	686.443	686.443
Pijnacker-Nootdorp	914.227	914.227
Rijswijk	892.323	892.323
Wassenaar	635.630	635.630
Westland	4.567.252	4.567.252
Zoetermeer	1.383.143	1.383.143
Provincie Zuid-Holland	10.765.519	10.765.519
Totaal	30.707.166	30.707.166

Tabel 22 Omvang vermogen, financieel resultaat en risico's

Artikel 15, lid 2 c t/m e	Omvang	
	Begin	Eind
Eigen vermogen	1.756.600	1.756.600
Weerstandsvermogen	1.312.200	1.312.200
Vreemd vermogen	0	0
Verwachte omvang financiële resultaat	0	0
Risico's	1.154.900	1.154.900

omgevingsdienst
HAAGLANDEN

7.6 Werkvolume in uren en tariefopbouw

Tabel 23 Beschikbare werkvolume 2025 in uren

Deelnemers	Aantal uren 2025		Aantal fte 2025		Uren 2025	T&V	T&H	Bijdrage 2025
	T&V	T&H	T&V	T&H				
Delft	4.080	9.513	2,94	6,84	13.593	497.911	1.115.895	1.613.806
Den Haag	31.885	36.872	22,94	26,53	68.757	3.802.415	4.222.549	8.024.964
Leidschendam-Voorburg	3.357	6.015	2,42	4,33	9.372	410.230	706.561	1.116.791
Midden-Delfland	2.271	3.478	1,63	2,50	5.749	274.641	404.141	678.783
Pijnacker-Nootdorp	2.626	4.946	1,89	3,56	7.572	321.060	581.289	902.349
Rijswijk	4.385	3.057	3,15	2,20	7.442	532.483	356.746	889.228
Wassenaar	2.676	2.600	1,93	1,87	5.276	326.477	304.894	631.370
Westland	15.138	23.029	10,89	16,57	38.167	1.834.657	2.681.971	4.516.628
Zoetermeer	4.639	6.862	3,34	4,94	11.501	564.983	803.231	1.368.215
Provincie Zuid-Holland	61.505	21.177	44,25	15,24	82.682	8.098.561	2.688.173	10.786.734
Totaal	132.562	117.549	95,37	84,57	250.111	16.663.419	13.865.449	30.528.868
Deelnemers	Aantal uren 2025		Aantal fte 2025		Uren 2025	T&V	T&H	Bijdrage 2025
	T&V	T&H	T&V	T&H				
Aantal uren werkplan T&V					132.562			16.663.419
Aantal uren werkplan T&H					117.549			13.865.449
Totaal					250.111			30.528.868

Tabel 24 Tariefopbouw 2025

Tariefopbouw 2025	Productie	Overhead	Begroting 2025	Per uur	%
Personeel	17.848.200	7.918.800	25.767.000	103,02	84,40
Kapitaallasten	0	655.100	655.100	2,62	2,15
Materiële lasten	613.400	3.277.100	3.890.500	15,56	12,74
Totaal lasten	18.461.600	11.851.000	30.312.600	121,20	99,29
Mutaties reserves	0	216.300	216.300	0,86	0,71
Totaal	18.461.600	12.067.300	30.528.900	122,06	100,00
Directe kosten			18.461.600	73,81	60,47
Overhead			12.067.300	48,25	39,53
Gemiddeld tarief			30.528.900	122,06	100,00

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

Begrippen- en afkortingenlijst

BBV	Besluit begroting en verantwoording
BV	Bedrijfsvoering
Cao SGO	Collectieve arbeidsovereenkomst Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties
CISO	Chief Information Security Officer
Fte	Fulltime-equivalent
IBP	Interbestuurlijk Programma
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
KTO	Klanttevredenheidsonderzoek
MEV	Macro Economische Verkenning
NARIS	Nederlands Adviesbureau Risicomanagement
OD	Omgevingsdienst
ODH	Omgevingsdienst Haaglanden
P&C	Planning & Control
PDC	Producten- en Diensten Catalogus
RvO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
T&H	Toezicht & Handhaving
T&V	Toetsing & Vergunningverlening
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
WGA	Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten
Whk	Werkhervattingskas
WW	Werkloosheidswet
Woo	Wet open overheid
ZW	Ziektewet